

JURAJ FILAS

Text: LUKÁŠ PAULŮ
Foto: KURT WIESENMAIER, JAN JAROLÍMEK

// V září letošního roku zaznělo poprvé ve Spojených státech amerických vaše rekviem Oratio Spei. Byl jste s provedením spokojen?

JF: S provedením svého Requiem v NY jsem byl maximálně spokojen, sólisté, sbor, orchestr i dirigent Kent Tritle byli senzační, podali ohromný výkon. Už na první zkoušce mi bylo jasné, že všichni jsou připraveni skvěle, že jsou to prostě profíci.

Samotné dílo na koncertě 14. 9. 2011 přijali posluchači spontánně a provedené bylo s nadšením. Hned po doznění posledních tónů za mnou přišlo mnoho z přítomných, kteří byli hluboce dojeti, jelikož se jich tragédie osobně týká. Jeden pán mi řekl se slzami v očích, že při útoku 11. 9. 2001 zemřel jeho bratr.

// V průběhu komponování jste rekviem věnoval obětem teroristických útoků z 11. září 2001. Jak vás tato událost ovlivnila? Vzpomínáte si na moment, kdy jste se o útocích dozvěděl?

JF: Ano, vzpomínám: volala mi tehdy – 11. 9. 2001 – z Košic moje, nyní již zesnulá matka vyprávěla mi, co viděla v TV. Tehdy jí bylo 86 let. Myslel jsem si, že viděla nějaký sci-fi film a také jsem jí to řekl. Ona však tvrdila, že nikoliv, ať si zapnu telku. A pak jsem ztuhnul. Žádné sci-fi, ale strašná skutečnost.

V ten moment jsem pochopil, proč možná si můj dobrý přítel, pan Hubert Wiesenmaier žijící v NY cca před rokem (t.j. v roce 2 000)

objednal requiem. Tehdy mi jen řekl – „Napiš requiem, prosím tě.“ Řekl jsem mu: „Chceš snad umřít? A vůbec – k čemu ti to bude?“ On: „Jen piš, uvedeme jej zde, v NY.“ Tak jsem na téhle skladbě pracoval a uprostřed práce přišlo – myslím si – zdůvodnění.

Pan H. Wiesenmaier hned souhlasil s mým návrhem věnovat dílo zesnulým obětem.

// Jak dlouho jste na díle pracoval?

JF: Rok a čtyři měsíce.

// Kde všude již měli posluchači možnost si vaše rekviem poslechnout?

JF: Světová premiéra díla se konala v německé Fuldě, v katedrále sv. Bonifáce za interpretace tří vynikajících slovenských sólistů, A. Kohútové, Michala Lehotského a Romana Janála, tamního 170ti členného chrámového sboru, Symfonického orchestru ze Sibiú za řízení Franze Hubera, katedrálního dirigenta.

Další uvedení Requiem se konalo v Praze, v rámci festivalu Pražské premiéry v roce 2007.

Provedení v NY bylo třetím v pořadí a zároveň také americkou premiérou.

// Jak jste se propracoval k myšlence a následnému uvedení vašeho díla k 10. výročí teroristických útoků v kostele svatého Ignáce z Loyoly v New Yorku?

JF: V Katedrále sv. Ignáce z Loyoly na Park Avenue byla v r. 2007 uvedena moje Sonáta pro trombón a varhany – De profundis.

// Jak jste se propracoval k myšlence a následnému uvedení vašeho díla k 10. výročí teroristických útoků v kostele svatého Ignáce z Loyoly v New Yorku?





kostel Sv. Ignáce z Loyoly v New York, uvedení rekvie Oratio Spei

// Mimo jiné jste tak otevřel 23. sezónu Sacred Music in a Sacred Space. Představte prosím tento projekt trochu blíže.

> Psal jsem jí jako již třetí skladbu pro světově známého trombonistu a sólistu Newyorské filharmonie – Josepha Alessiho.

Při té příležitosti jsem poznal pana Kenta Trittla – uměleckého ředitele a dirigenta zmíněné katedrály a varhaníka – mimo jiné i NY Filharmonie. Nyní působí v katedrále Sanct John of Divine, v největší neogotické katedrále na světě.

Další moje dílo – Salamandra immortale – Nesmrtelný Salamandr – dvojkonzert pro housle, violoncello a smyčce – bylo u sv. Ignáce uvedeno na podzim 2010. V té době se už připravovalo uvedení mého Requiem k desátému výročí 11. 9. 2001.

// Mimo jiné jste tak otevřel 23. sezónu Sacred Music in a Sacred Space. Představte prosím tento projekt trochu blíže.

JF: O třidvacáté sezóně Katedrály sv. Ignáce z Loyoly vím jen tolik, že umělecký ředitel, pan Kent Trittle, zahájil činnost v jiné, ještě významnější katedrále v NY u Sanct John of Divine. Pokud vím, programy, které plánoval realizovat u sv. Ignáce, budou přeneseny sem.

Moje nová kantáta pro sbor, violoncello a varhany Moudrost děda Vševeda, která vychází z části textu Danteho Pekla a z úryvků z po-

hádky K. J. Erbena, má být uvedena zde. Kantáta je věnovaná obětem Terezína, obzvláště památce skladatele Rudolfa Karla, posledního žáka A. Dvořáka, který napsal v koncentračním táboře operu Tři zlaté vlasy děda Vševeda. Premiéry 28. 10. 1947 v ND se, žel, už nedožil. Zemřel 26. 3. 1945 v Terezíně. Rudolf Karel napsal celou operu na toaletní papírky, které jeden bachař vynášel ven a Karlův žák Zbyněk Vostřák vytvořil na těchto podkladech celou partituru a klavírní výtah.

Jen těžko si lze představit neskutečnou morální sílu tohoto vynikajícího člověka a skladatele, který se nenechal ubít okolnostmi, v nichž se ocitl, protože pomáhal protifašistickému odboji. R. Karel byl vedle J. Suka druhým učitelem mého učitele skladby Jana Zdeňka Bartoše na konzervatoři v Praze. Jsem tímto vlastně odchovancem dvořákovské školy. Jiná moje kantáta vzniklá na podkladě Písně písní – Píseň Šalamounova pro sóla, sbor a orchestr má zaznít ve světové premiéře v Carnegie Hall v NY vedle Stabat Mater Antonína Dvořáka v dubnu 2012.

// Jste členem komise pro otázky tvorby v OSA. Jak byste charakterizoval její hlavní poslání? >

> **JF:** Práce komise pro otázky tvorby je velice důležitá pro správné bodové ohodnocení skladeb, které OSA zastupuje. Podle velice detailně vypracovaných tabulek, které právě vstupují v platnost, se budou ohodnocovat tisíce nově zadaných skladeb.

Žel, za cca rok práce v této komisi jsme mnohokrát narazili na to, že skladatelé k zadaným skladbám neuvádějí přesné údaje. Někteří silně přehánjí především v udaných časech – duratě, nebo dokonce ohlašují uvedení skladeb, ke kterým nedošlo. Někdy to může dojít až tak daleko, že případ musí přešetřit policie. Bez práce i této komise by OSA jako celek mohla přicházet o obrovské finanční částky. Proto si myslím, že práce KOT je nezastupitelná a nesporně potřebná.

// Již více než 30 let jste zastupován (od roku 1992 členem) OSA. Jsou z vašeho pohledu patrné změny v charakteru chování nebo stylu práce OSA?

JF: Samozřejmě, že za těch 30 let se mnohé změnilo, stačí jen domyslet, jakou revoluci vneslo do práce OSA používání počítačů a veškeré techniky s tím spojené. Samozřejmě všechny dokumenty, kterými se práce komise OSA řídí, doznaly za posledních 22 let obrovských změn. Na každé valné hromadě jsou desítky pozměňovacích návrhů.

Co mne dost mrzí je to, že limity pro členství jsou toho času již tak vysoké, že jen malý zlomek skladatelů vážné hudby může být přijato za členy, čímž se vytváří situace, že na valných hromadách je skupina skladatelů vážné hudby zastoupena stále řidčeji, což je nešťastné. Skladatelé pop hudby nás prakticky ve všem mohou přehlasovat nedojde-li k dohodě.

// Jaké máte plány na zbytek roku 2011 a na rok nadcházející?

JF: Kromě výše uvedených plánů jsem toho roku skladatelem sezóny Symfonického orchestru FOK v Praze a z toho vyplývá několik zajímavých uvedení:

1) Ve světové premiéře má zaznít v dubnu 2012 můj nový Koncert pro violu a orchestr v podání koncertního mistra viol FOK – u pana Pavla Peřiny a komorního orchestru FOK.

2) V červnu má být uveden můj Koncert pro trombón a orchestr Don Quijote aneb Autoportrét.

3) Koncert s diskusí s autorem má přiblížit v březnu 2012 posluchačům FOK některé moje komorní skladby.

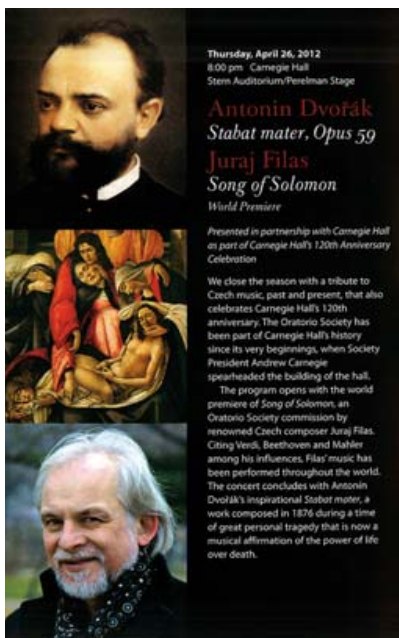


foto: C. Heil

// Ve světové premiéře má zaznít v dubnu 2012 můj nový Koncert pro violu a orchestr v podání koncertního mistra viol FOK.